

(попередній проєкт – 31.10.2025) Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2025

Дата публікації: 2025-10-31

Постійна адреса: <https://constitutionalist.com.ua/poperednij-proiekt-31-10-2025-polozhennia-pro-vykorystannia-tekhnologij-shi-pratsivnykamy-aporatu-vs/>

Відомості про автора

Берназюк Ян

Верховний Суд

Текст документа

Попередній проєкт (31.10.2025)

ПОЛОЖЕННЯ

про використання технологій штучного інтелекту

працівниками Апарату Верховного Суду

Це Положення визначає загальні засади та правила використання технологій штучного інтелекту (далі — ШІ) працівниками Апарату Верховного Суду з метою забезпечення дотримання принципів державної служби, зокрема професіоналізму, ефективності та доброчесності.

Апарат Верховного Суду підтримує розвиток та визнає значний потенціал технологій ШІ для оптимізації, а також для вдосконалення робочих процесів. Їх інтеграція в діяльність Апарату та використання мають ґрунтуватися на фундаментальних принципах верховенства права, професійної етики, прозорості та поваги до прав і свобод людини. ШІ є виключно допоміжним інструментом, який не може замінити професійну діяльність працівника (його критичне мислення, фахове судження, правову кваліфікацію та прийняття остаточного рішення).

Положення враховує вимоги статті 16 Кодексу суддівської етики, затвердженого Рішенням XX чергового з'їзду суддів України 18 вересня 2024 року, а також бере до уваги Поради з відповідального використання штучного інтелекту публічними службовцями, розроблені Міністерством цифрової трансформації України, Національним агентством України з питань державної служби та Вищої школи публічного управління (березень 2025 року) та Рекомендації для правників щодо безпечного використання штучного інтелекту, розроблені Міністерством юстиції України спільно з національними та міжнародними партнерами (липень 2025 року).

У Положенні також враховуються міжнародні документи та рекомендації у сфері використання ШІ, зокрема, Європейська етична хартія щодо використання штучного інтелекту в судових системах та їхньому середовищі, ухвалена Європейською комісією з питань ефективності правосуддя (CEPEJ) на 31-му пленарному засіданні (Страсбург, 3—4 грудня 2018 року), Висновок № 26 (2023) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) "Рухаючись вперед: використання допоміжних технологій у судочинстві" (Страсбург, 1 грудня 2023 року), Регламент (ЄС) 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року, що встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту (Закон про штучний інтелект).

Це Положення має на меті створити надійні стандарти для безпечного та відповідального впровадження ШІ, забезпечуючи захист інформації з обмеженим доступом та уникнення ризиків, пов'язаних з непрозорістю, упередженістю, технічними недоліками, а також неналежним фаховим контролем з боку користувачів.

I. Загальні положення

1.1. Мета та сфера застосування

Це Положення визначає загальні засади та правила використання технологій ШІ, зокрема ChatGPT, Claude, Copilot, Gemini, Grok, працівниками Апарату Верховного Суду для підвищення якості та оперативності робочих процесів, а також оптимізації використання ресурсів.

1.2. Терміни та визначення

Всі терміни, що містяться в Положенні, використовуються у значенні, передбаченому чинним законодавством з урахуванням положень Словника термінів у сфері штучного інтелекту, схваленого Міністерством цифрової трансформації спільно з Експертно-консультаційним комітетом з питань розвитку сфери ШІ в Україні (2024).

II. Основні принципи відповідального використання ШІ

2.1. Принцип захисту основоположних прав і свобод людини і громадянина

2.1.1. Використання ШІ має відповідати Конституції та законодавству України, зокрема у сферах захисту персональних даних та інтелектуальної власності.

2.1.2. У всіх випадках використання ШІ для створення документа або його частини працівник у супровідній інформації або в самому документі повідомляє осіб, яким надається відповідна інформація, про таке використання.

2.1.3. Не вимагається повідомлення про використання ШІ, якщо технологія застосовувалася для виконання суто технічних завдань (наприклад, перевірка граматики, форматування тексту, транскрибування тощо).

2.2. Принцип відповідальності

2.2.1. Остаточне рішення про використання результатів, отриманих з використанням ШІ, в усіх випадках залишається за працівником, який повинен зберігати контроль над процесом такого використання. Працівник персонально відповідає за результати, отримані з використанням ШІ, та за їх відповідність вимогам законодавства України.

2.3. Принцип конфіденційності та безпеки

2.3.1. Забороняється використовувати загальнодоступні технології ШІ для роботи з інформацією з обмеженим доступом (конфіденційною, таємною та службовою інформацією).

2.4. Принцип добросовісності та достовірності

2.4.1. Будь-яка інформація, створена з використанням ШІ, підлягає обов'язковій фаховій перевірці відповідним працівником на точність, достовірність та відсутність упереджень, а також коригуванню (за потреби). Усі фактичні дані, цитати та посилання на нормативні акти чи судову практику необхідно звіряти з першоджерелами.

2.4.2. Для підвищення якості результатів роботи ШІ необхідно застосовувати техніки інженерії запитів та вживати всіх заходів для отримання використаних першоджерел інформації, які підлягають обов'язковій перевірці на достовірність працівником.

2.4.3. При роботі з технологіями ШІ працівник повинен приділяти особливу увагу якості та походженню вхідних даних. Для аналізу та узагальнень слід використовувати, наскільки це можливо, дані з офіційних джерел.

2.5. Принцип етичності та недискримінації

2.5.1. Використання ШІ має здійснюватися таким чином, щоб гарантувати справедливе, неупереджене та поважне ставлення до кожної людини, незалежно від її походження, статі, віку, переконань чи інших ознак.

2.5.2. Працівники повинні виявляти та мінімізувати ризики упередженості, яка може бути закладена в алгоритмах ШІ.

2.5.3. При виборі та затвердженні технологій ШІ перевага надається тим інструментам, розробники яких гарантують належний захист даних, відповідність вимогам безпеки, конфіденційність, контроль доступу, а також надають прозору інформацію про архітектуру моделі, дані для її навчання та вжиті заходи для зменшення ризику алгоритмічної упередженості.

III. Сфера застосування та дозволені функції

3.1.1. Використання працівниками ШІ є допустимим, якщо це не передбачає впливу на незалежність та неупередженість судді, узгоджується з принципами державної служби та не порушує вимог законодавства.

3.1.2. Використання ШІ не може замінити професійну діяльність працівника (його критичне мислення, фахове судження, правову кваліфікацію та прийняття остаточного рішення). ШІ може слугувати виключно як допоміжний інструмент.

3.1.3. Використання загальнодоступних технологій ШІ дозволяється виключно для технічних, допоміжних або навчальних завдань, що не передбачають введення інформації з обмеженим доступом. Працівник повинен, наскільки це технічно можливо, відмовитися від надання дозволу на використання введених даних для подальшого навчання моделі.

3.1.4. Забороняється використання технології ШІ для:

опрацювання документів, які містять відомості, що охороняються законом, у тому числі таємницю ухвалення судового рішення і закритого судового засідання;

аналізу та моніторингу поведінки працівників;

спроб прогнозувати індивідуальні рішення суддів у конкретних справах;

автоматичного створення проєктів рішень та будь-яких інших процесуальних документів, що ухвалюються у межах судового провадження;

опрацювання матеріалів судової справи.

3.2. Дозволені функції

ШІ може використовуватися працівниками для виконання, зокрема, таких завдань:

узагальнення судової практики з метою забезпечення її єдності, відповідно до повноважень Верховного Суду (стаття 36 Закону України "Про судоустрій і статус суддів");

аналіз судових рішень з метою виявлення системних причин виникнення спорів (превентивне правосуддя) та підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства;

наповнення Базы правових позицій Верховного Суду;

аналіз та узагальнення великих обсягів даних на основі відкритих джерел інформації;

допомога у підготовці аналітичних документів та звітів;

автоматизація повторюваних робочих процесів (наприклад, візуалізація даних у вигляді графіків та діаграм);

допомога у створенні та поширенні інформації про діяльність Верховного Суду, сприяння веденню веб-сторінок Верховного Суду в соціальних мережах;

створення чат-ботів, зокрема, для забезпечення зворотного зв'язку з відвідувачами Верховного Суду та учасниками судових процесів;

добір матеріалів для саморозвитку, підвищення кваліфікації та професійного навчання;

пошук нових ідей та підходів до організації робочих процесів;
допомога у перекладі документів з іноземних мов.

IV. Порядок використання та відповідальність

4.1. Вимоги до працівників Апарату Верховного Суду

4.1.1. Працівники зобов'язані проходити періодичні навчання, організовані Верховним Судом та Національною школою суддів, щодо практичних і етичних аспектів застосування технологій ШІ, зокрема використання техніки інженерії запитів та захисту персональних даних.

4.1.2. Кожен працівник, що використовує ШІ, повинен бути ознайомлений з цим Положенням та нести персональну відповідальність за його дотримання.

4.2. Процедури використання

4.2.1. Працівники зобов'язані ретельно перевіряти отримані від ШІ результати та звіряти їх з першоджерелами. У разі потреби отримані результати мають бути відкориговані. Працівники обов'язково повинні звіряти такі дані з першоджерелами (актами законодавства, судовою практикою, офіційними базами даних тощо).

4.2.2. Забороняється завантажувати службові документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, у тому числі персональні дані суб'єктів звернення або учасників процесу, банківську таємницю, адвокатську таємницю тощо, до будь-яких загальнодоступних технологій ШІ.

4.2.3. При роботі з інформацією з обмеженим доступом можна використовувати тільки затверджені керівником Апарату Верховного Суду технології ШІ, які гарантують належний захист даних, відповідність вимогам безпеки, конфіденційності, контроль доступу, прозорість інформації про архітектуру моделі та даних для її навчання, а також мінімізацію алгоритмічної упередженості.

4.3. Відповідальність

4.3.1. Працівник несе дисциплінарну та інші види відповідальності, передбачені чинним законодавством, за неправомірне використання ШІ, яке призвело, зокрема, до розголошення інформації з обмеженим доступом.

V. Моніторинг, аудит та оновлення

5.1. Системи моніторингу

5.1.1. Керівництво Апарату Верховного Суду має право ініціювати здійснення моніторингу використання технологій ШІ для виявлення можливих порушень.

5.2. Періодичний аудит

5.2.1. Керівництво Апарату Верховного Суду має право ініціювати проведення аудиту для оцінки ефективності та безпечності технологій ШІ.

5.3. Періодичний звіт

За результатами проведеного моніторингу та аудиту Апаратом Верховного Суду щороку готується та оприлюднюється відкритий звіт про впровадження технологій ШІ, який містить узагальнену інформацію про напрями використання, результати, ефективність і ризики.

5.4. Адаптивність

5.4.1. Це Положення є відкритим для консультацій із науковцями, спеціалістами у галузі технологій та громадськістю.

5.4.2. Це Положення підлягає перегляду та оновленню з урахуванням нових технологічних досягнень і змін у національному законодавстві та міжнародних документах і рекомендаціях у сфері використання технологій ШІ.

Файли матеріалу

Оригінальний файл автора